

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XVIII. Aliqui contractus facti sine solemnitate à jure requisita
pariunt, aliqui non pariunt obligationem naturalem in foro conscientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

- peratione, & accepti damni reparatione.
- 214 Quod si coactus fuisset non solum jurare se daturum, sed etiam juramenti relaxationem non petiturum, nec datum repetiturum; poterit equidem repetere in judicio quod solvit, vel dedit, vel Prelato denunciare, non obstante, quod contrarium juravit: quia tale juramentum vergeret in deteriorem exitum. Effer enim contra justitiam publicam (inquit S. Thomas citat q. 89. a. 7. ad 3.) quia scilicet per juramenta de non denunciandis facinorosis, invitarentur mali homines ad peccandum impunè. Quod foret contra publicam utilitatem, cujus interest, ne crimina maneat impunita. Qualia frequenter manerent, si tales homines ad Judicem deferri non possent.
- 219 Et licet omnes in eo non conveniant, conveniunt tamen, quod qui sic juravit, possit evangelicam denuntiationem alterum deferre ad Episcopum, à quo tunc facile à juramento absolvetur, vel alter cogetur ad illud relaxandum, acceptumque restituendum.

CAPUT XVIII.

Aliqui contractus facti sine solemnitate à jure requisita pariunt, aliqui non pariunt obligationem naturalem in foro conscientia.

- 216 Obligatio est triplex, naturalis, civilis, & mixta. Naturalis est quæ nascitur ex natura rei, seu lege naturali, ligatque in conscientia, licet actionem non pariat in foro externo: eò quod jus positivum ei non assistat. Civilis est quæ parit actionem in foro externo, sive liget in conscientia, sive non. Mixta, est quæ actionem parit in foro externo (eò quod jus positivum ei assistat) simulque ligat in conscientia.
- 217 Et contractum quidem factum cum solemnitate à jure requisita, tam naturaliter quam civiliter obligare, ita ut contrahentium alter, invito altero, rescire non possit, dum res adhuc est integra, Doctores conveniunt, constatque ex L. juris gentium ff. de pactis, & L. sicut Cod. de actionib.
- 218 Conveniunt item, pactum nudum, sive factum sine dicta solemnitate, quæ talem præcisè, civiliter non obligare: adeòque eum qui sic contraxit, in foro externo posse rescire, dummodò alter reddatur indemnus. L. juris gentium supra. Et L. si pecuniam ff. de conditione causâ datâ.
- 219 An autem naturaliter obliget, sive in foro conscientia, controversatur quidem; sed assertio nostra probatur 1.º quia sistendo præcisè in jure naturali & gentium, antequam induceretur jus civile, nullum erat quoad hoc discrimen inter contractus nudos & vestitos, sed æqua erat in utrisque obligatio juris naturalis; idèdque prout isti obligabant in foro conscientia, ita & illi. Jus siquidem naturale & gentium dicitur fidem esse servandam. L. non minor est C. de transact. Volare

enim fidem nefarium est, & violator illius dicitur oppugnator communis præsidis. Tullius orat. pro Quinto Rabirio. Utrobique verò fides violatur, sive pactum nudum, sive vestitum non servetur; neque ad fidem seu obligationem naturalem amplius requiritur, quam mutuos contrahentium consensus, signis exterioribus sufficienter expressus; nec minus liberum est hominibus, libertatem suam restringere & ligare, sive per contractum nudum, sive per vestitum, quàm per votum, saltem, ubi jus positivum non refertur annullando.

Non refertur autem universim: non enim 220 dum jus positivum certam sic requirit solemnitatem, ut illà omittà nolit ex tali contractu actionem oriri in foro externo; nec tamen declaret, & contractus absque tali solemnitate factos esse irritos, modò contractus secundum se justam ob causam non sit prohibitus. Siquidem Edictum perpetuum anni 1611. art. 19 ad dispositionem de re, cujus pretium excedit summam 300. florenorum, in Belgio requirit ut fiat in scripto sub chirographo, vel coram Notario & testibus, seu aliis publicis personis, juxta dignitatem rei de qua agitur, & (si aliter facta fuerit) denegat actionem in foro externo: quia tamen non dicit dispositionem aliter factam, eo ipso esse irritam; aliter facta valet in foro conscientia, si aliud non obstat, & qui aliter donatum accepit, ante rescissionem contractus non tenetur restituere, prout Doctores communiter docent.

Sed & dum jura certam solemnitatem sic 221 requirunt ad contractum, ut expressè dicant, aliter factum non valere, esse irritum, &c. equidem non semper eo ipso tollunt ab eo vim obligandi in foro conscientia. Sæpè enim lex irritans contractum aliud non intendit, quàm ad lites vitandas denegare actionem in foro externo: imò sæpè iis concedit 1.º posse excipere, seu iis se defendere contra actionem alterius. L. juris gentium, & L. si unus ff. de pact. 2.º posse retinere, etiam in judicio, quod solum fuerit ex debito taliter contracto. Ibidem, & L. naturales ff. de obligationib. & actionib. 3.º posse uti compensatione, non solvendo debitum, etiam civili obligatione contractum. Ibidem, & L. etiam ff. de compensat. 4.º si fidejussor assistat ejusmodi contractibus, vel pignus detur, potest retineri pignus, & adversus fidejussorem agi. L. fidejussor. ff. de fidejussorib.

Addit Rosignolus in noviss. Praxi Theo- 222 logico-Legali prænot. 4. nuda pacta juramento firmata, parere obligationem & actionem civilem, tam jure canonico, quàm civili. Priorem partem probat ex Bartolo ad cap. cum contingat de jurejur. Pro secunda parte adducit Authent. Sacramenta puberum C. si advers. vendit. communemque DD. sententiam. 2.º. nudis pactis etiam juramen-

to non firmatis, jure canonico concedi actionem. 3°. in nudis pactis, ubi ex utraque parte conditionibus est satisfactum, nec jure civili, nec canonico concedi facultatem resiliendi. 4°. quando neutra ex parte satisfactum est, sed res adhuc integra, jure civili esse locum resiliencie, non jure canonico. 5°. quando unus satisfecit, alter non, eum qui satisfecit, tam jure civili, quam canonico, resiliere posse, dummodo is qui non satisfecit, sit in mora & voluntate non satisfaciendi.

223 Esse tamen aliquos contractus nudos, defectu requisitarum solemnitatium, ita irritos & nullos, ut nullam pariant obligationem naturalem in foro conscientie, patet in matrimonio clandestino, in contractu simoniaco, & aliis multis. Neque enim in solo foro externo invalidi sunt, sed & in interno. Quomodo etiam Canonici non residentes, fructus non faciunt suos, etiam in foro conscientie.

CAPUT XIX.

Transitus à contractibus in genere ad solemniores ejus species.

224 Quia materias ingredior gravissimas, difficillimasque, cum S. Thoma in proemio opusculi de usuris, *invoco Sapientiam, ne me errare permittat, in periculum anime mee, & in laqueum aliorum.* Sunt enim materiae illae periculosae ac difficiles, propter duo. 1°. quia, ut idem S. Doctor ibidem ait, *in moralibus, & praecipue in illa parte justitiae, quae dicitur commutativa, periculosum est diversa sentire, & opinari.* 2°. quia haec est Confessariorum omnium gravissima difficultas, dum agitur de internoscenda usura, quae tot modis palliata est, ut eorum qui magis sunt oculati & perspicaces, oculos ferè subterfugiat, inquit Ludovicus Bail in exam. poenit. p. 2. q. 33.

CAPUT XX.

Definitio, & divisio mutui.

225 Mutuum definitur, *contractus, quo rei, numero, pondere, vel mensurà constantis, dominium traditur accipienti, cum obligatione postmodum reddendi similem in specie, & bonitate.*

226 Dicitur 1°. *rei numero, pondere & mensurà constantis*; non verò (ut aliqui) rei ipso usu consumptibilis, sive cujus principalis usus est consumptio. Tamen enim communissima mutui materia sit res ipso usu consumptibilis; mutuum tamen, secundum jura, in solis ejusmodi rebus non habet locum, sed generaliter in omni re, quae constat numero, ut pecunia; pondere, ut massa auri, vasaque aurea & argentea; & mensurà, ut vinum, triticum, &c. constatque ex illiutis, quibus modis contrahatur obligatio, & L. 1. ff. si certum petatur, massam auri & ar-

Tom. II.

genti materiam esse mutui, licet usus principalis valorum auri & argenti non sit ipsa eorum consumptio, inquit S. Thomas 2. 2. q. 38. a. 1. ad 6.

Dicitur 2°. *dominium traditur accipienti.* 227 Quia mutuum traditione perficitur, quae mutuae rei à mutuante dominium in mutuatarium transfertur. Nam qui tibi mutuum dat, quod suum est, tuum facit. §. *item his* Instit. quibus modis refert. Et L. *incendium* C. si certum petatur. Unde mutuum appellatum est, quia ita à me datur, ut *ex meo iure* fiat. §. 1. Instit. eod. Ac per hoc mutuum differt à commodato, quo rei commodatae dominium non transfertur, sed solus usus conceditur.

Dicitur 3°. *cum obligatione postmodum restituenti*, tempore utique ad mutuum moraliter necessario, spectato fine, aliisque circumstantiis mutui, nisi certum tempus praefixum fuerit.

Dicitur 4°. *similem in specie & bonitate.* 229 hoc est enim quod Justinianus ait lib. Instit. tit. 15. *res quas mutuamus, in hoc damus, ut accipientium fiant: & quoniam nobis non eadem res, sed alia ejusdem naturae, & qualitatis redduntur.* Mutuatarius itaque non tenetur eandem numero rem restituere, prout commodatarius, & depositarius (cum mutuam rem possit consumere) sed eandem in specie ac bonitate, ita ut non sufficiat pretium rei reddere, sive rem alterius speciei, licet in bonitate aequivalentem (aliàs foret venditio, vel alius contractus) sed reddere oportet rem prorsus similem in specie, & bonitate. Et hoc est quod dicitur L. 3. ff. de reb. credend. *Mutuum eadem bonitate quae datum est, eodemque genere reddi debet.* Istud etiam est, quod Jurisconsulti volunt, cum aiunt, in commodato reddendam eandem rem in specie, in mutuo eandem in genere. Neque enim genus & speciem logicaliter accipiunt, sed legaliter, speciem pro individuo, genus pro specie.

CAPUT XXI.

Obligaciones mutuatoris & mutuatarii.

EX allata definitione varia colliguntur, 230 quod utique mutuatarius teneatur 1°. rem mutuam in eadem specie, quantitate, & qualitate, suo tempore reddere. 2°. si fuerit in mora, tenetur de damno, & lucro cessante. 3°. tenetur de casu fortuito rei mutuatae, ita ut si res mutuo accepta quomodocumque pereat, mutuatario, non mutuatori pereat. Et ideo mutuatarius, non obstante quacumque jactura, & qualicumque mutatione rei mutuatae, etiam citra culpam suam contingente, similem in eadem specie ac bonitate restituere tenetur. L. *incendium* C. si certum petatur.

Mutuator verò pro parte sua tenetur 1°. 231

Aaa 2